

SĂPĂTURILE DE LA VALEA IAȘULUI, JUD. ARGEȘ

de AUGUSTIN ULANICI

Lucrări de amenajare a unui drum de țară au ocazionat identificarea unei așezări din perioada timpurie a epocii bronzului în com. Valea Iașului, la 5 km nord de Curtea de Argeș¹.

Cercetarea arheologică a stațiunii s-a desfășurat în perioada 26 aug.-9 sept. 1980 și a căpătat un caracter de salvare dată fiind permanenta stare de degradare-surpare a terenului.

Terasa, atît cît s-a păstrat, prezintă o lungime de 150 m și o lățime de 40 m. Ea are o înclinație de la est la vest datorită repetatelor prăbușiri de pămînt de pe o terasă superioară.

Pe acest teren s-a practicat un șanț (25 x 1,5 m) cu două casete adiacente la extremitatea vestică, casete care au atins marginea terasei, suprafața săpată însumînd în final 100 m².

Stratigrafia a fost dificil de stabilit. Din cauza fenomenelor amintite, humusul actual are o grosime ce variază între 25-55 cm și chiar mai mult. Urmează un strat de pămînt castaniu-lutos cu numeroase pelicule de humă. Depunerea prezintă o grosime cuprinsă între 30-50 cm. Vestigiile arheologice constau din cîteva fragmente ceramice mult împrăștiate și, datorită pămîntului umed-acid, prost conservate sau dezagregate complet.

La adîncimea de 80 cm (un eventual nivel de călcare) se constată frecvent urme de arsură (cărbune și cenușă), cochilii de melci de grădină (*helix pomatia*), cîteva fragmente ceramice și bolovani de rîu, toate acestea masate fiind ope marginea terasei.

De la adîncimea de 80 cm se prefigurează un alt nivel de cultură, constituit dintr-un sol galben-cenușiu humos, mult răscolit. Și aici, pînă la o adîncime de circa 1,15 m, se remarcă urme de cărbune mult diseminat. Fragmentele ceramice, raportate la cele din nivelul superior, apar într-o cantitate mai mică. Inventarul material mai cuprinde cîteva silixuri, în majoritate atipice, o rîșniță din gresie păstrată fragmentar, cît și oase de animale, particule de chirpici. Unele din aceste obiecte erau masate într-o anumită zonă a șanțului, ceea ce sugerează existența urmelor unei locuințe.

Spre capătul estic al șanțului, la adîncimea de 1,35 m, într-un pămînt mult răscolit, s-a găsit un mic creuzet cu tub de scurgere, rudimentar modelat din lut ars.

Cu toate că stratigrafia a fost greu de precizat, se prefigurează două niveluri de locuire, oare - datorită atît alunecărilor repetate de

pămint de pe podul terasei, și de pe fruntea acestora, cât și a inundațiilor frecvente - sînt mult răscolite și întrepătrunse.

Unelte și materialul litic întrunesc un număr scăzut. Pe lângă două dăltițe rudimentare din os, se remarcă și câteva sillexuri atipice și o rîșniță din gresie păstrată fragmentar. Singurul obiect păstrat relativ bine este micul creuzet din lut ars (pl.I/1).

După tehnica de prelucrare a pastei se pot distinge trei mari categorii ceramice:

a) Ceramica grosolană modelată dintr-o pastă care conține ca degresanți pietricele numeroase, nisip, cioburi și cochilii de melci pliate, palete de mica și rare granule de calear. Arderea s-a făcut la cărămiziu-cenușiu în diferite nuanțe. Vasele au fost lucrate cu multă neglijență, prezentînd un caracter arhaic². Cantitativ, ceramica din această categorie se impune într-un procentaj ridicat, circa 80% din totalitatea materialului.

b) Cea de a doua categorie cuprinde o ceramică relativ fină, arsă la negru-cenușiu, a cărei pastă conține ca degresanți mici particule de mica și nisip fin, arderea dînd pereților vaselor o culoare cărămizie sau cenușie.

c) A treia categorie este reprezentată de o ceramică fină, arsă la negru-cenușiu, a cărei pastă conține ca degresant particule de mica. Pasta este omogenă și densă în spărtură. Ceramica acestei categorii apare într-un procentaj infim și se remarcă în nivelul superior.

Materialul arheologic - ceramica - mult fragmentat și în cantitate insuficientă, a permis totuși "recunoașterea" unor forme și tipuri de vase:

1. Castroane adînci cu pîntecele bombat, gura evazată spre exterior sau cilindrică. Buzele sînt alveolate. Alte fragmente prefigurează castroane cu gura adusă către interior. Toate sînt modelate din pastă grosolană (pl.I/2-5).

2. Vase de uz comun, cu fundul plat și talpa lătită, cu pîntecele bombat, gîtul scurt, arcuit și gura ușor evazată spre exterior. Acestea sînt în general lucrate cu multă neglijență din pastă cărămizie-cenușie, care conține pietricele în cantități apreciabile (pl.I/6).

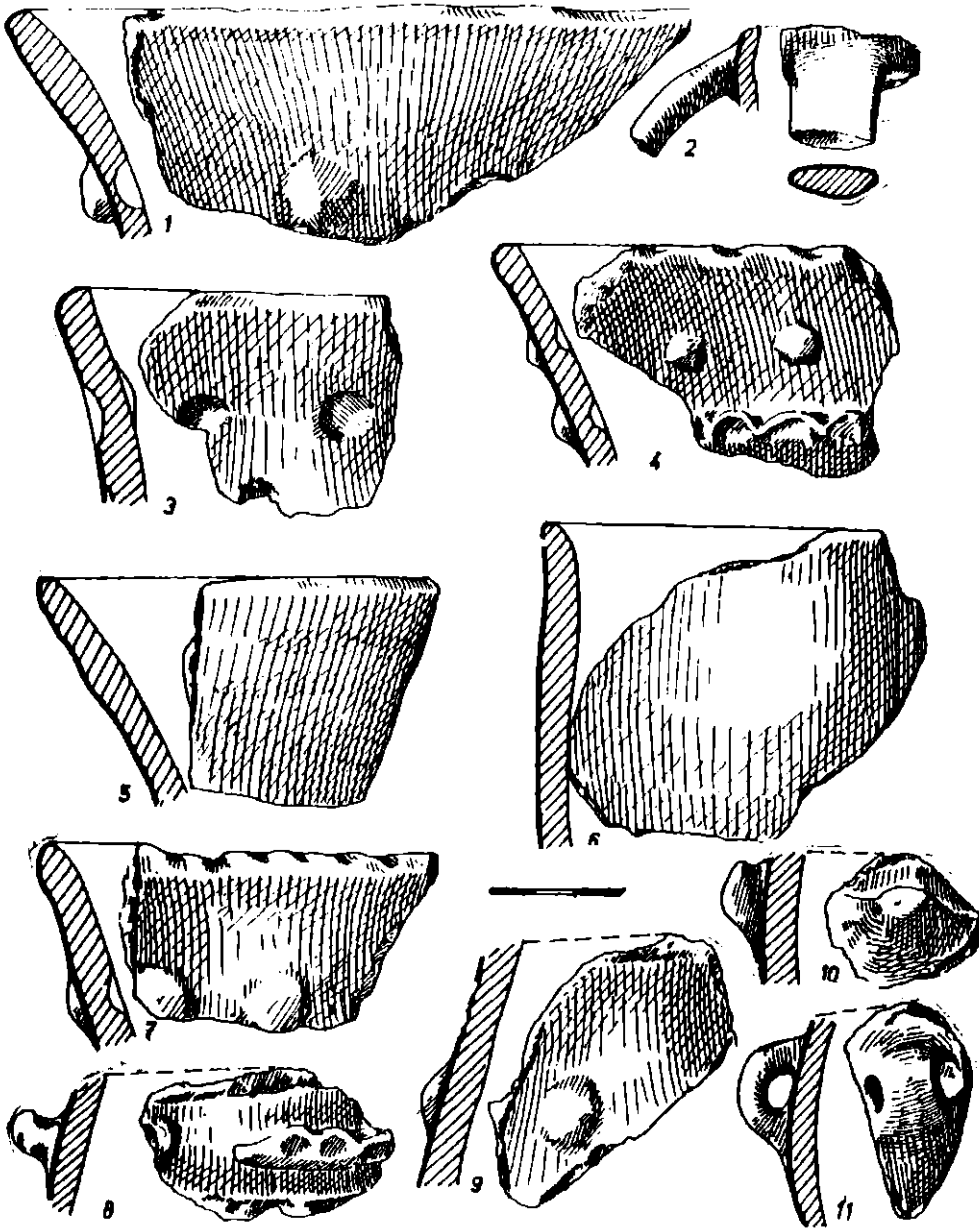
3. Recipiente în formă de "borcan" (pl.I/7,8,10) - destul de numeroase - , cu gura cilindrică, buza alveolată, gîtul și umărul abia schițate. Pe câteva fragmente de acest fel sînt dispuse protuberanțe conice³.

4. "Vase de bucătărie", cu corpul bombat, gîtul scurt și gura ușor evazată, grosolan lucrate (pl.I/9, 11-13).

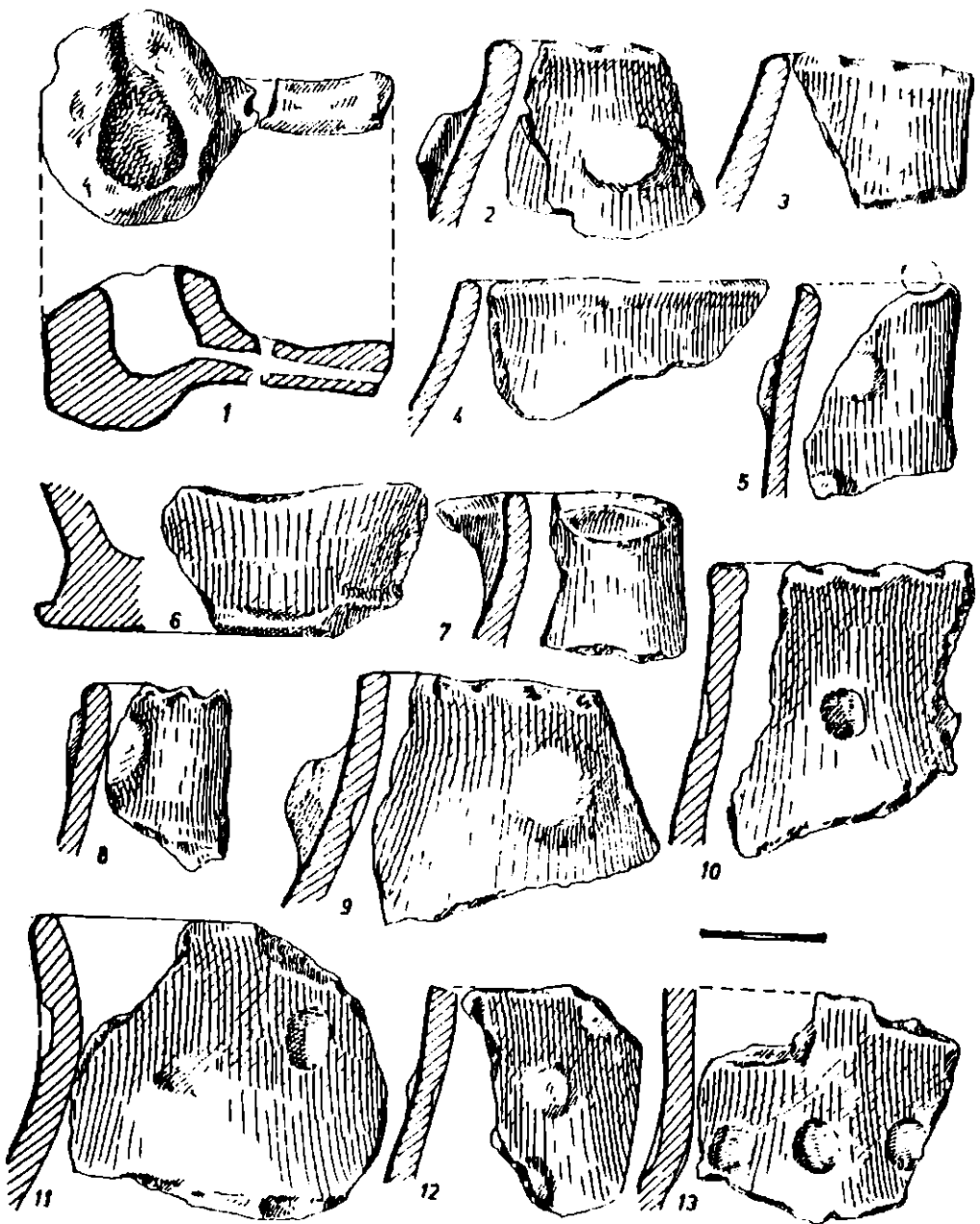
5. Cănila cu pîntecele arcuit; au torți din bandă lată, pornite din buză și prinse pe linia umărului. Acestea sînt modelate dintr-o pastă de bună calitate (pl.II/2).

6. O serie de fragmente sugerează vase de provizii de mari dimensiuni - cu gura largă, evazată (pl.II/1,3-7).

Torțile, puține la număr, sînt din bandă lată. O torțiță perforată

Pl.I.- Fragmente ceramice de la Valea Iaşului, jud.Argeş.

Pl.II.- Fragmente ceramice de la Valea Iasului, jud. Argeş.

orizontal are o formă aproape conică (pl.II/11). În rest, o serie de protuberanțe, care abundă și pot fi incluse în seria apucătorilor (pl.II/7-10).

Motivul ornamentale sînt deosebit de simple și neglijent efectuate, cu un pronunțat caracter arhaic, predominînd cele obținute prin presiune, pe buze și pe umăr, cu analogii în aspectul cultural Cernavoda II⁴.

Găurile-butoni nu lipsesc, sînt însă executate cu multă stîngăcie și se fac remarcate atît pe linia umărului cît și imediat sub buza recipientului. Ele apar și în combinație, pe un fragment, cu un brlu alveolat tras organic din pastă - alături de alveolele de pe buza vasului (pl.II/4).

În general predomină șirul de impresiuni circulare, de obicei pe umărul recipientului sau imediat sub buză (pl.I/10,13).

De asemenea, se impun o serie de proeminențe organice - conice atît pe linia umărului, cît și pe pînțele (pl.II/9). Similitudini putem afla în ceramica aspectului cultural Brătești⁵.

Un fragment ceramic păstrează o proeminență longitudinală-alveolată (pl.II/8).

Cele de mai sus ne permit să tragem unele concluzii sumare. Materialul arheologic - ceramica - de la Valea Iașului, cu toate că s-a păstrat într-o cantitate mică și fragmentar, oferă posibilități de interpretări mai mult sau mai puțin pertinente.

Tipologic, unele fragmente fși găsesc analogii în cultura Glina, altele în aspectele culturale Cernavoda. O serie de cioburi fși găsesc similitudini în aspectul Brătești, la Tigveni, Retevoiești, Ceangoești, Morteni, dar și la Văcărești.

Aproape în totalitate pasta din care au fost modelate vasele au ca degresanți pietricele în cantitate foarte mare. Decorul este sărăcăcios și executat cu stîngăcie, avînd un pronunțat caracter arhaic. La Valea Iașului lipsește deocamdată castronul caracteristic de tip Brătești, cu marginea înaltă și înclinată spre interior, cu proeminențe perforate vertical⁶. Tipologic, castronele respective abundă în aspectul Cernavoda I⁷, cît și în așezarea de tip Glina de la Braneț, jud.Olt⁸.

Este semnificativ faptul că așezarea de la Valea Iașului se întregrează în zonă în aspectul cultural Brătești, cu puține elemente pe linia Tigveni-Retevoiești⁹.

Poate că săpăturile viitoare vor aduce unele precizări definitive privind atît caracterul ceramicii de la Valea Iașului, cît și consistența așa-zisului aspect cultural Brătești.

N O T E

- 1 Mulțumesc și pe această cale kolegi Lia Bătrîna, cît și tovarășului Florea Mihai pentru informațiile privind așezarea în discuție.
- 2 Această situație se reflectă și în materialul de tip Brătești, vezi în acest sens Ersilia Tudor, Un aspect cultural post-gumelnițean descoperit în zona de dealuri a Munteniei, în SCIVA, 1, 28, 1977, p.40;

- idem, Die Gruppe Brătești, în "Dacia", N.S., XXII, 1978.
- 3 Ibidem.
 - 4 Petre Roman, Die Glina III- Kultur, în "Praehistorische Zeitschrift", 51. Band, 1976, Heft 1, Berlin-New York, p.35.
 - 5 Ersilia Tudor, op.cit., în "Dacia", N.S., XXII, 1978.
 - 6 Ersilia Tudor, op.cit., în SCIVA, 1, 28, 1977, p.49.
 - 7 Sebastian Morintz und P.Roman, în "Dacia", N.S., XII, 1968, p.71, fig.21/4-5.
 - 8 Augustin Ulanici, Noi cercetări arheologice la Branet, în Cercetări arheologice, II, 1976, p.57, fig.14/1-2.
 - 9 Ersilia Tudor, în "Dacia", N.S., XXII, 1978, fig.1 (harta).

LES FOUILLES DE VALEA IAȘULUI, DÉP.DE ARGES

Résumé

Les fouilles de Valea Iașului, dép.de Argeș, ont occasionné la découverte d'un établissement de type Glina de la période ancienne de l'âge du bronze.

Du point de vue typologique les fragments céramiques ont des analogie dans la culture de Glina. Certains fragments ont des similitudes dans la culture de Cernavoda II et d'autres dans l'aspect culturel de Brătești.

A Valea Iașului on n'a pas trouvé le bol caractéristique de type Brătești (au bord haut et incliné vers l'intérieur et pourvu de proeminences perforées verticalement).

L'établissement de Valea Iașului s'intègre dans la zone à l'aspect culturel de Brătești sur la ligne Tîgveni-Retevoești.

LÉGENDE DES PLANCHES

Pl.I.- Fragments céramiques de Valea Iașului, dép.de Argeș.

Pl.II.- Fragments céramiques de Valea Iașului, dép.de Argeș.